

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2026-95-160-164>

Пилипенко Дмитро Олексійович,

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри права

(Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1299-6178>

Пилипенко Євгенія Олексіївна,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії

з актуальних питань кримінального аналізу

Навчально-наукового інституту підготовки фахівців

для підрозділів кримінальної поліції

Національної поліції України

(Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4044-5421>

Гавриленко Валерія Сергіївна,

здобувачка вищої освіти,

спеціальність «Право»

(Державний університет економіки і технологій, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2154-9839>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОСОБЛИВОГО РЕЖИМУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Статтю присвячено висвітленню й вирішенню окремих актуальних питань особливого режиму досудового розслідування та судового розгляду в умовах воєнного стану. В публікації зазначено, що в умовах воєнного стану перелік процесуальних дій, які дозволено здійснювати уповноваженим представникам держави до початку досудового розслідування, має бути ідентичним до загальних умов досудового розслідування. У статті наголошено, що з урахуванням мети дотримання безпеки учасників слідчої (розшукової) дії в умовах воєнного стану доцільно вилучити з чинного КПК нормативний імператив щодо безперервності відеозапису ходу і результатів проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи. У межах публікації також підкреслено важливість врахування саме елементу професійності замість вікового критерію у питанні розподілу матеріалів кримінального провадження між суддями у разі відсутності голови суду та його заступника в умовах воєнного стану. **Ключові слова:** кримінальне процесуальне законодавство, досудове розслідування, судовий розгляд, воєнний стан, особливий режим кримінального провадження, учасники кримінального провадження, безперервний відеозапис, розподіл матеріалів кримінального провадження між суддями.

Постановка проблеми. Широкомасштабне вторгнення Росії у 2022 році стало екзистенціальним викликом для нашої держави. Ця безпрецедентна за трагічністю подія виявилася тригером для змістовного реформування чинного законодавства з метою його

подальшої адаптації до викликів, що постали у внутрішньодержавній сфері. Серед іншого, відповідних змін і доповнень зазнали нормативно-правові акти, які регулюють правовідносини у сфері кримінальної юстиції нашої держави, зокрема до змісту Кримінального

процесуального кодексу України (далі – КПК) законодавцем було додано розділ IX¹ «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану» (далі – розділ IX¹ КПК). Норми цього розділу КПК потребують перманентної уваги не лише законодавця, а й науковців на предмет своєчасного їх корегування та внесення відповідних змін в умовах воєнного стану, запровадженого в державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика процесуальної регламентації кримінального провадження в умовах воєнного стану була предметом наукових пошуків таких вчених, як О. Є. Гавриленко, І. В. Гловюк, Ю. В. Маринич, І. Ф. Потапов, О. В. Таран, Г. К. Тетерятник та ін. Однак, попри наявність значної кількості наукових досліджень, досі залишаються невирішеними питання визначення переліку процесуальних дій, які реалізуються уповноваженими суб'єктами на початковій стадії досудового розслідування в умовах воєнного стану, застосування безперервного відеозапису під час проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в небезпечних умовах, зумовлених військовими діями, порядок розподілу матеріалів кримінального провадження між суддями в умовах воєнного стану.

Метою статті є аналіз чинних положень кримінального процесуального закону, а також теоретичних положень щодо актуальних питань регламентації кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Належна й коректна нормативна регламентація здійснення кримінального провадження є критично важливою для забезпечення його ефективності. Початок повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої держави 24 лютого 2022 р. зумовив виникнення суттєвих викликів для нашої країни. Це в буквальному сенсі торкнулося всіх сфер внутрішньодержавних правовідносин [1, с. 162]. Повною мірою це стосувалося і сфери кримінальної юстиції України, забезпечення належного функціонування якої було одним із пріоритетних завдань нашої держави. У цьому контексті галузь кримінального процесуального законодавства також потребувала окремої уваги з боку науковців і безпосередньо законодавця щодо подальшого поліпшення норм цього нормативно-правового акта та створення правових механізмів протидії вищевказаним викликам.

Слід зазначити, що актуальність і необхідність чіткого правового регулювання кримінальної процесуальної сфери набуває ключового значення, оскільки умови воєнного стану створюють безпрецедентний тиск на національну правоохоронну систему та систему кримінального правосуддя. Вказаний аспект вимагає запровадження й забезпечення функціонування дієвих кримінальних процесуальних важелів впливу на цю негативну ситуацію та вирішення актуальних питань кримінального судочинства, що постають перед правоохоронними органами. Провідна роль при цьому цілком закономірно відводиться органам досудового розслідування. Принагідно доцільно вказати, що значення стадії досудового розслідування кримінального провадження, а також місце й роль слідчого, дізнавача, прокурора у функціонуванні всієї сфери кримінальної юстиції важко переоцінити. Із цього приводу В. Т. Нор слушно зазначає, що саме на стадії досудового розслідування формується доказова база, від якої залежить подальший рух кримінального провадження та його результативність [2, с. 327]. У контексті досліджуваної тематики також слід погодитися з думкою В. В. Романюка, який наголошує, що якість досудового розслідування визначає

правову обґрунтованість судового вироку, а тому воно має здійснюватися з дотриманням принципів повноти, об'єктивності та неупередженості [3, с. 194]. Варто погодитися з твердженнями вітчизняних вчених з приводу провідної ролі стадії досудового розслідування для інституту кримінального провадження. Ця стадія насамперед характеризується проведенням широкого спектру слідчих (розшукових) дій, унаслідок чого здобувається доказова інформація, яка, врешті-решт, стане підґрунтям обвинувачення в подальших стадіях кримінального провадження.

Потрібно зазначити, що в умовах воєнного стану перманентно актуальним є питання щодо виконання завдань кримінального провадження, які визначені законодавцем у ст. 2 КПК. У контексті цього доцільно наголосити, що відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК у невідкладних випадках до винесення дізнавачем, слідчим, прокурором постанови про початок досудового розслідування може бути проведений огляд місця події (постанова приймається невідкладно після завершення огляду) [4]. На наше переконання, вказане положення розділу IX¹ КПК відчутно зменшує перелік процесуальних дій порівняно з тими, які можуть провадитися дізнавачем, слідчим або прокурором до моменту початку стадії досудового розслідування у звичайних умовах, не пов'язаних із воєнним станом у державі. Відповідно до ч. 3 ст. 214 КПК до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР), слідчому, дізнавачу, прокурору дозволено виконувати такі процесуальні дії: 1) огляд місця події; 2) відібрання пояснень; 3) проведення медичного освідчення; 4) отримання висновку спеціаліста і зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису [4].

Вважаємо, що спектр процесуальних дій, які дозволено провадити до моменту початку досудового розслідування, має бути універсальним для всього КПК і не залежати від обставин та умов, що можуть визначатися державою синхронно із запровадженням особливих правових режимів, у тому числі режиму воєнного стану. Таким чином, на наше переконання, редакції нормативних положень, які містяться в п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК та ч. 3 ст. 214 КПК, доцільно уніфікувати. Цей підхід розширить перелік процесуальних важелів впливу на початковій стадії кримінального провадження, що є вкрай важливим і актуальним в умовах режиму воєнного стану, запровадженого в Україні [5, с. 482].

У межах досліджуваного питання окремої уваги потребує аналіз сучасних нормативних критеріїв проведення обшуку в умовах воєнного стану. Так, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК, під час проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи, якщо залучення понятих є об'єктивно неможливим або пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я, відповідні слідчі (розшукові) дії проводяться без залучення понятих. У такому разі хід і результати проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в обов'язковому порядку фіксуються доступними технічними засобами шляхом здійснення безперервного відеозапису [4].

На наш погляд, зазначена правова конструкція потребує окремого аналізу. Так, з одного боку, логіка формування вищевказаної процесуальної норми є цілком закономірною, оскільки в умовах, небезпечних для життя та здоров'я учасників слідчої (розшукової) дії, кількість залучених до неї суб'єктів може бути мінімальною. Гарантією дотримання нормативного порядку проведення

обшуку в такому випадку є здійснення безперервного відеозапису цієї процесуальної дії. З іншого боку, фактор небезпеки може виникнути раптово та створити суттєві перешкоди або непереборні обставини для членів слідчо-оперативної групи щодо проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи тощо.

У цьому контексті варто погодитися з тезою, що робота слідчо-оперативних груп безпосередньо на місцях подій пов'язана з безпрецедентним рівнем небезпеки для життя та здоров'я учасників процесу [6, с. 302]. Поширення ворогом жорстокої тактики ведення війни – так званих подвійних ударів (повторних обстрілів або використання FPV-дронів по місцях первинних влучань ракет і снарядів саме під час роботи рятувальників та правоохоронців) – вимагає максимального скорочення часу перебування службових осіб у небезпечній зоні [6, с. 302–303]. На наш погляд, забезпечення фіксації перебігу й результатів проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи шляхом безперервного відеозапису за вказаних умов цілком може бути надмірним процесуальним тягарем для членів слідчо-оперативної групи й одночасно процесуальною вимогою, дотримання якої вкрай складно забезпечити. Тому, на наше переконання, законодавцю варто виявити гнучкість у вказаному питанні та переглянути вищенаведене нормативне положення. Вважаємо, що в п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК має бути передбачений дозвіл на зупинення відеозапису перебігу й результатів обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в умовах, небезпечних для життя та здоров'я учасників цієї слідчої (розшукової) дії. Здійснення відеозапису за таких умов має бути негайно відновлено членами слідчо-оперативної групи у випадку зникнення небезпеки, пов'язаної з військовими діями під час воєнного стану.

У межах питання, що розглядається, доцільно проаналізувати окремі аспекти діяльності суду. Варто наголосити, що в умовах воєнного стану важливість системи кримінального правосуддя важко переоцінити, адже провідне місце в належному дотриманні конституційних прав і свобод людини та громадянина в межах кримінального провадження насамперед належить національним судам. Разом із тим О. А. Панасюк слушно наголошує: чинне законодавство оперує такими категоріями, як «повноваження», «функції», «компетенція» суду, «юрисдикція», які не завжди правильно узгоджені як між собою, так і з положеннями юридичної науки. Нерідко навіть самі науковці помилково не розділяють значення цих понять, підміняючи одні іншими, не зовсім доречно, правильно й адекватно використовуючи їх у своїх висловлюваннях [7, с. 283]. Правильне визначення компетенції суду сприяє нормальному функціонуванню, усуненню дублювання і правильному розподілу повноважень між різними органами [7, с. 284–285]. Погоджуючись із зазначеними твердженнями, слід зазначити, що будь-які нормативні колізії у визначенні правового статусу судді в кримінальному процесі неодмінно, як наслідок, призводять до порушення прав і свобод учасників кримінального провадження.

На цей час наявними є окремі нормативні неузгодженості в чинних редакціях окремої норми КПК та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» у контексті визначення правових умов виконання адміністративних повноважень голови суду. Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 615 КПК України, у разі відсутності голови суду та його заступника розподіл матеріалів кримінального провадження між суддями забезпечує найстарший за віком суддя [4]. Однак у ч. 3 ст. 24 Закону України

«Про судоустрій та статус суддів» визначено, що адміністративні повноваження здійснює «суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді» [8]. За таких умов у вищевказаному чинному положенні КПК законодавець «робить наголос» на «віковому критерії» суддівської діяльності. Водночас у Законі України «Про судоустрій та статус суддів» законодавець зосереджує увагу на «професійному критерії» роботи судді, адже наріжним каменем цієї норми є саме стаж роботи судді на посаді. Така розбіжність у різних підходах законодавця щодо визначення судді, який виконуватиме адміністративні повноваження, потребує виправлення, оскільки цей аспект, на нашу думку, негативним чином може впливати на функціонування національних судів. Вважаємо, що «віковий критерій» не є тотожним рівню професійного досвіду та, відповідно, кваліфікації судді, адже згідно з положенням закону на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років (ст. 69 Закону України «Про судоустрій та статус суддів»). У випадку призначення суддею особи середнього (44–60 років) або похилого віку (60 та більше років) така особа може бути найстаршою у суді, але водночас вона поступатиметься в досвіді суддям, які вже працюють у такому суді та, як приклад, були призначені на аналогічну посаду в молодому віці (30–44 роки). На наше переконання, саме «професійний критерій», який засвідчує рівень досвіду конкретного судді, має бути пріоритетним у питанні обрання судді, який виконуватиме адміністративні повноваження голови суду та його заступника у випадку їх відсутності. Таким чином, вважаємо, що в чинній редакції п. 4 ч. 1 ст. 615 КПК України має бути зазначено, що за умов відсутності голови суду та його заступника розподіл матеріалів кримінального провадження між суддями забезпечує суддя, який має більший стаж роботи на посаді судді [9, с. 470].

Провадження з перегляду судових рішень у судах апеляційної та касаційної інстанцій в умовах воєнного стану також потребують окремої уваги. Особливий правовий режим, який запроваджено в умовах воєнного стану, передбачає певну специфіку в регламентації діяльності органів судової влади, у тому числі судів апеляційної та касаційної інстанцій. Як уже було зазначено, на цей час законодавцем включено до змісту чинного КПК відповідний розділ IX¹, що містить згадані особливості нормативної регламентації діяльності судів. Разом із тим окремі з особливостей у регламентації порядку та строків на апеляційне й касаційне оскарження, визначених законодавцем у п. 5 ч. 1 ст. 615 КПК, потребують додаткової нормативної кореляції з процесуальними положеннями глав 31 та 32 КПК, які визначають порядок проваджень у судах апеляційної та касаційної інстанцій на загальних підставах [10, с. 391].

Висновки. Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що окремі з чинних норм КПК, які регламентують особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану, потребують відповідного текстуального корегування. Нами вбачається доцільним збільшити процесуальний інструментарій слідчого, дізнавача, прокурора, який їм дозволяється використовувати до початку досудового розслідування в умовах воєнного стану (п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК). Вважаємо, що обсяг процесуальних повноважень цих осіб в умовах воєнного стану має бути ідентичним переліку повноважень, передбачених у ч. 3 ст. 214 КПК. Крім того, з огляду на безпекову складову виконання професійних обов'язків учасниками слідчої (розшукової)

дії доцільно вилучити з чинного КПК нормативний імператив щодо безперервності відеозапису перебігу й результатів проведення обшуку або огляду житла чи іншого володіння особи, обшуку особи в умовах воєнного стану. Критерій професійності суддів є вирішальним елементом діяльності органів правосуддя в умовах воєнного стану, тому в разі відсутності голови суду та його заступника розподіл матеріалів кримінального провадження між суддями має забезпечувати суддю цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а не

найстарший за віком суддя, як це передбачено чинною редакцією п. 4 ч. 1 ст. 615 КПК.

Конфлікт інтересів: Пилипенко Д. є членом редакційної колегії журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався редактором, який не мав конфлікту інтересів з автором. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

Список використаних джерел

1. Пилипенко Д. О., Андріяшевський А. Г. Щодо питання визначення окремих аспектів особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 1 (5). С. 162–165. <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-30>.
2. Нор В. Т. Проблеми теорії і практики досудового розслідування : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2017. 456 с.
3. Романюк В. В. Кримінальне процесуальне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 512 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 27.07.2026).
5. Гавриленко В. Окремі аспекти початку досудового розслідування в умовах воєнного стану. Колективна монографія за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Війна в історичній та індивідуальній пам'яті», присвяченій 81-й річниці Визволення України від гітлерівських загарбників, 11-й річниці Великої Національної війни (гібридної), розв'язаної рашизмом ХХІ століття проти Незалежності України, державного суверенітету та територіальної цілісності 1 березня 2014 р. (м. Кривий Ріг, 28 жовтня 2025 р.). Кривий Ріг, 2025. С. 478–482.
6. Савельєва І. В., Тетерятник Г. К., Клименко О. С. Організаційно-правові питання проведення огляду місця події на деокупованих територіях. *Право та державне управління*. 2024. № 3. С. 301–305. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.3.43>.
7. Панасюк О. А. До питання про співвідношення понять «повноваження» та «компетенція» суду в кримінальному провадженні. *Публічне право*. 2013. № 4 (12). С. 282–290. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=pp_2013_4_38.
8. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII: станом на 4 червня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 27.07.2026).
9. Ампилогова Д. Окремі аспекти виконання адміністративних повноважень суддею в умовах воєнного стану. Колективна монографія за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Війна в історичній та індивідуальній пам'яті», присвяченій 81-й річниці Визволення України від гітлерівських загарбників, 11-й річниці Великої Національної війни (гібридної), розв'язаної рашизмом ХХІ століття проти Незалежності України, державного суверенітету та територіальної цілісності 1 березня 2014 р. (м. Кривий Ріг, 28 жовтня 2025 р.). Кривий Ріг, 2025. С. 466–472.
10. Пилипенко Д. О., Керпань В. В. Щодо порядку апеляційного та касаційного оскарження у кримінальних провадженнях в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 4. № 92. С. 387–391. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.4.53>.

References

1. Pylypenko, D. O., & Andriiashevskiy, A. H. (2023). Shchodo pytannia vyznachennia okremykh aspektiv osoblyvoho rezhymu dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho stanu [Regarding the issue of determining certain aspects of the special regime of pre-trial investigation under martial law]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*, 1(5), 162–165. <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2022-1-5-30> [in Ukrainian].
2. Nor, V. T. (2017). Problemy teorii i praktyky dosudovoho rozsliduvannia [Problems of theory and practice of pre-trial investigation]: monohrafiia. Lviv: Liha-Pres [in Ukrainian].
3. Romaniuk, V. V. (2021). Kryminalne protsesualne pravo [Criminal procedural law]: navch. posib. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2013). Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] vid 13 kvitnya 2012 r. № 4651-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9–10, 11–12, 13. Art. 88. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (accessed: 27.07.2026) [in Ukrainian].
5. Havrylenko, V. (2025). Okremi aspekty pochatku dosudovoho rozsliduvannia v umovakh voiennoho stanu. Kolektyvna monohrafiia za materialamy VIII Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii “Viina v istorychnii ta indyvidualnii pamiaty” [Certain aspects of the beginning of a pre-trial investigation under martial law. Collective monograph based on the materials of the VIII International Scientific and Practical Conference “War in Historical and Individual Memory”], prysviachenoj 81-y richnytsi Vyzvolennia Ukrainy vid hitlerivskykh zaharbnikov, 11-y richnytsi Velykoi Natsionalnoi viiny (hibrydnoi), rozv'язanoi rashyzmom XXI stolittia proty Nezalezhnosti Ukrainy, derzhavnoho suverenitetu ta terytorialnoi tsilisnosti 1 bereznia 2014 r. (m. Kryvyi Rih, 28 zhovtnia 2025 r.). P. 478–482 [in Ukrainian].
6. Savelieva, I. V., Teteriatnyk, H. K., & Klymenko, O. S. (2024). Orhanizatsiino-pravovi pytannia provedennia ohliadu mist-sia podii na deokupovanykh terytoriakh [Organizational and legal issues of conducting an inspection of the scene of an incident in the deoccupied territories]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, 3, 301–305. <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.3.43> [in Ukrainian].
7. Panasiuk, O. A. (2013). Do pytannia pro spivvidnoshennia poniat “povnovazhennia” ta “kompetentsiia” sudu v kryminalnomu provadzhenni [On the question of the correlation between the concepts of “authority” and “competence” of the court in criminal proceedings]. *Publichne pravo*, 4(12), 282–290. Retrieved from https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=pp_2013_4_38 [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2016). Pro sudoustrii i status suddiv [On the judicial system and the status of judges]. *Zakon Ukrainy* vid 02.06.2016 № 1402-VIII: stanom na 4 chervnya 2025 r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (accessed: 27.07.2026) [in Ukrainian].

9. Ampilohova, D. (2025). Okremi aspekty vykonannya administrativnykh povnovazhen suddeiu v umovakh voiennoho stanu. *Kolektyvna monohrafiia za materialamy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Viina v istorychnii ta indyvidualnii pamiaty"* [Certain aspects of the beginning of a pre-trial investigation under martial law. Collective monograph based on the materials of the VIII International Scientific and Practical Conference "War in Historical and Individual Memory"], prysviachenoi 81-y richnytsi Vyzvolennia Ukrainy vid hitlerivskykh zaharbnykiv, 11-y richnytsi Velykoi Natsionalnoi viiny (hibrydnoi), rozviazanoi rashyzmom XXI stolittia proty Nezalezhnosti Ukrainy, derzhavnoho suverenitetu ta terytorialnoi tsilisnosti 1 bereznia 2014 r. (m. Kryvyi Rih, 28 zhovtnia 2025 r.). P. 466–472. [in Ukrainian].

10. Pylypenko, D. O., & Kerpan, V. V. (2025). Shchodo poriadku apeliatsiinoho ta kasatsiinoho oskarzhennia u kryminalnykh provadzhenniakh v umovakh voiennoho stanu [Regarding the procedure for appeal and cassation appeal in criminal proceedings under martial law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, 4(92), 387–391. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.4.53> [in Ukrainian].

Pylypenko Dmytro,

Doctor of Law Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Law

(State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1299-6178>

Pylypenko Yevheniia,

Candidate of Legal Sciences, Senior Researcher,
Senior Researcher of the Research Laboratory on Current Issues of Criminal Analysis
of the Educational and Scientific Institute for Training Specialists
for Criminal Police Units of the National Police of Ukraine

(Odesa State University of Internal Affairs, Odesa)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4044-5421>

Havrylenko Valeriia,

Higher Education Student

(State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2154-9839>

CERTAIN ISSUES OF THE SPECIAL REGIME OF PRE-TRIAL INVESTIGATION AND TRIAL IN THE CONDITIONS OF MARTIAL STATE

The article is devoted to highlighting and resolving some urgent issues of the special regime of pre-trial investigation and trial under martial law. The publication states that under martial law, the list of procedural actions that authorized representatives of the state are allowed to perform before the start of the pre-trial investigation should be identical to the general conditions of the pre-trial investigation. It is emphasized that currently the inquirer, investigator and prosecutor are allowed by law to conduct only an inspection of the scene of the incident before the start of the pre-trial investigation. Such a legislative provision, in the author's opinion, is very controversial and requires correction and expansion to the list of procedural actions that are allowed to be performed by the specified authorized entities under the general conditions of criminal proceedings. The article emphasizes that, taking into account the goal of maintaining the safety of participants in investigative (search) actions under martial law, it is advisable to remove from the current Code of Criminal Procedure the regulatory imperative regarding the continuity of video recording of the course and results of a search or inspection of a person's home or other property, or a search of a person. The article states that stopped video recording must be immediately resumed after the disappearance of dangerous circumstances caused by military actions under martial law. The article also considers the issue of distributing criminal proceedings materials between judges under martial law. It emphasizes the priority of adhering to the criterion of professionalism instead of the age criterion that is currently present in the legislative norm regarding the distribution of criminal proceedings materials between judges. It is noted that under martial law, in the absence of the court chairman and his deputy, the distribution of criminal proceedings materials between judges should be ensured not by the oldest judge, but by the judge who has more experience as a judge. It is indicated that this criterion is quite logical and corresponds not only to the regulatory provisions of the functioning of domestic courts, but also to the peculiarities of their activities under martial law.

Key words: criminal procedural law, pre-trial investigation, trial, martial law, special regime of criminal proceedings, participants in criminal proceedings, continuous video recording, distribution of criminal proceedings materials among judges.

Дата першого надходження статті до видання: 28.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.10.2026